

Міністерство культури України
Харківська державна академія культури

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор академії

проф. В. М. Шейко

«28» вересня 2018 р.

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ХАРКІВСЬКОЇ ДЕРЖАВНОЇ АКАДЕМІЇ КУЛЬТУРИ

Харків, 2018

Кодекс академічної доброчесності Харківської державної академії культури розроблений на основі досвіду і зразків кращих ЗВО України, українського законодавства та досвіду дотримання академічної доброчесності різних університетів світу.

Текст Кодексу розроблено з урахуванням пропозицій громади академії, органів студентського самоврядування та первинної профспілкової організації ХДАК.

Затверджений:

Вченою радою Харківської державної академії культури
«28» вересня 2018 р., протокол № 2

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Кодекс академічної доброчесності Харківської державної академії культури (далі – Кодекс) встановлює загальні моральні принципи та правила етичної поведінки осіб, які працюють і навчаються в академії (академічної громади), якими вони повинні керуватися у своїй діяльності.

1.2. Кодекс є складовою частиною внутрішньої нормативної бази системи забезпечення якості вищої освіти та освітньої діяльності академії та базується на нормах загальнолюдських та європейських цінностей, Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», Цивільного Кодексу України, Статуту Харківської державної академії культури (далі – ХДАК), Правил внутрішнього трудового розпорядку.

1.3. Академія прагне створити середовище, яке сприяє навчанню і роботі, прагненню до істини, обміну знаннями, впровадженню інновацій, інтелектуальному розвитку студентів, аспірантів, докторантів, науково-педагогічних працівників і співробітників академії, підтриманню особливої академічної культури взаємовідносин. Кожен член академічної громади, дотримуючись норм цього Кодексу, робить неоціненний внесок у розвиток усієї академії, зміцнення її іміджу і ділової репутації.

1.4. Кодекс є переліком настанов та цінностей, дотримання яких представниками спільноти ХДАК є необхідним як на території академії, так і поза нею.

2. ОСНОВНІ ВИЗНАЧЕННЯ ТА ТЕРМІНИ

У даному положенні наведені нижче терміни вживаються у такому значенні:

2.1. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів і правових норм і поведінки учасників науково-освітнього процесу (під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності) для забезпечення

якісної освіти та отримання вагомих наукових результатів через утвердження в ХДАК ціннісних підходів та орієнтирів формування самостійної та відповідальної особистості, спроможної навчатися, викладати і провадити наукову діяльність, керуючись принципами чесності, порядності та взаємної довіри.

2.2. Порухенням академічної доброчесності вважається:

1) академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднення творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

2) академічне шахрайство – будь-які дії учасників науково-освітнього процесу, сутність яких полягає у виданні або отриманні будь-якої несанкціонованої допомоги або нечесної переваги у будь-якій формі академічної роботи;

3) фальсифікація результатів досліджень, посилок у власних публікаціях, будь-яких інших даних, у тому числі статистичних, що стосуються освітнього процесу та наукових досліджень;

4) надання завідомо неправдивої інформації стосовно власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу;

5) надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, пільг чи послуг матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної вигоди в освітньому процесі.

2.3. Плагіатом вважається:

– дослівне відтворення чи копіювання тексту (від фрази до набору речень) з книг, статей, Інтернет-ресурсів чи інших джерел без посилання на автора (джерело);

– перефразування частин тексту інших авторів із зміщенням слів або слідування структурі їх аргументації без посилання на джерело;

– списування будь-яких письмових робіт інших учасників освітнього процесу (у тому числі будь-яких письмових завдань, що виконуються здобувачами освіти в межах освітнього процесу під час проміжного та підсумкового контролю знань відповідно до програми навчальної дисципліни, а також під час державних іспитів).

2.4. Цитата – порівняно стислий уривок з літературного, наукового чи будь-якого іншого (у тому числі оприлюдненого у мережі Інтернет) твору, який використовується, з обов'язковим посиланням на його автора і джерело цитування, іншою особою у своєму творі з метою зробити зрозумілішими власні твердження або для посилання на погляди іншого автора в автентичному формулюванні.

2.5. Унікальність твору (роботи, матеріалу) – співвідношення (%) матеріалу, що не має збігів з іншими публікаціями, до загального об'єму матеріалу.

3. ПРИНЦИПИ ТА НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ СТУДЕНТІВ І ПРАЦІВНИКІВ ХДАК

3.1. Загальними моральними принципами, якими мають керуватися члени академічної громади, є:

– *Принцип законності.* У своїй діяльності члени академічної громади мають суворо дотримуватися законодавства, а також стимулювати до цього інших.

– *Принцип чесності та порядності.* В освітній та викладацькій діяльності, у наукових дослідженнях, практичній роботі тощо представники академічної громади зобов'язані діяти чесно, бути відвертими й у жодному разі свідомо не висувати неправдивих тверджень.

– *Принцип справедливості.* У взаємовідносинах між членами академічної громади важливим є неупереджене ставлення одне до одного, правильне й об'єктивне оцінювання результатів освітньої, дослідницької та трудової діяльності.

– *Принцип взаємної довіри.* Атмосфера довіри заохочує вільний обмін ідеями та інформацією в академічному середовищі, сприяє співпраці та вільному продукуванню нових ідей, позбавляє остраху, що результати діяльності може бути вкрадено, кар'єру spaплюжено, а репутацію підірвано.

– *Принцип компетентності й професіоналізму.* Студенти та працівники ХДАК зобов'язані підтримувати найвищий рівень компетентності, підвищення свого рівня навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності.

– *Принцип відповідальності.* Студенти та працівники ХДАК зобов'язані сумлінно виконувати свої обов'язки, протистояти будь-яким формам дискримінації, ганебним учинкам, негативному впливу інших осіб, здатність брати на себе відповідальність за результати своєї діяльності, бути готовими подавати приклад відповідальної поведінки.

– *Принцип партнерства і взаємодопомоги.* З метою підвищення якості освітніх та дослідницьких результатів представники академічної громади орієнтуються на суб'єкт-суб'єктну або партнерську взаємодію.

– *Принцип взаємоповаги.* Повага в академічному середовищі має бути взаємною, виявлятися до інших, так і до себе, незалежно від віку, статі та статусу.

– *Принцип прозорості.* Уникнення зловживань посадовим становищем виборними чи призначеними представниками академічної громади, прозорість і публічність прийняття та виконання управлінських рішень, освітньої, науково-дослідницької, господарської та фінансової діяльності.

Дотримання зазначених вище принципів має бути справою доброчесності всіх без винятку членів академічної громади.

3.2. Для педагогічних, наукових та науково-педагогічних працівників – є гідним:

3.2.1 дотримуватися вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів академії, не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;

3.2.2 сумлінно, компетентно, вчасно, результативно і відповідально виконувати службові повноваження та професійні обов'язки, рішення і доручення керівництва;

3.2.3 постійно підвищувати професійну кваліфікацію, застосовуючи у своїй діяльності інноваційні освітні методи та технології;

3.2.4 сумлінно ставитися до навчального процесу, форм контролю, об'єктивно та неупереджено оцінювати знання та вміння осіб, що навчаються;

3.2.5 дотримуватися загально визнаних етичних норм поведінки, бути ввічливим у стосунках зі здобувачами освіти, керівниками, колегами та підлеглими;

3.2.6 із толерантністю та повагою ставитися до колег та осіб, що навчаються, незалежно від їх етнічної, релігійної, культурної або соціальної приналежності;

3.2.7 сприяти творчій активності здобувачів освіти, заохочувати і підтримувати будь-яку діяльність, пов'язану з системою студентського самоврядування, покращенням культурного життя та іміджу ХДАК, враховувати пропозиції здобувачів освіти щодо форм та методів навчання;

3.2.8 вшановувати та вивчати минуле академії, творчі здобутки її визначних вчених, педагогів, випускників, які вписали яскраві сторінки у літопис вітчизняної та світової освіти і науки;

3.2.9 підтримувати атмосферу довіри, відповідальності та взаємодопомоги в академічному співтоваристві;

3.2.10 запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, під якими слід розуміти суперечність між особистими інтересами члена академічної громади та його службовими або освітніми обов'язками, наявність якої може вплинути на об'єктивність або неупередженість прийняття рішень;

3.2.11 піклуватися про чистоту власної мови та мови колег;
– є неприйнятним:

3.2.12 допускати порушення освітнього процесу, його недостатнє науково-методичне забезпечення;

3.2.13 не дотримуватися вимог контракту та виконання індивідуального робочого плану;

3.2.14 запізнюватися на заняття або пропускати їх без поважних причин;

3.2.15 допускати некоректне, зневажливе ставлення до здобувачів освіти, колег та співробітників;

3.2.16 вдаватися до форм академічного шахрайства, академічного плагіату та інших форм прояву академічної не доброчесності, викладених у Розділі II Кодексу;

3.2.17 зловживати владою, впливом або службовим становищем.

3.3. Для здобувачів вищої освіти та інших осіб, що навчаються – є гідним:

3.3.1 поважати честь і гідність інших осіб, навіть, якщо їх погляди відрізняються від ваших;

3.3.2 відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені освітніми програмами та планами;

3.3.3 бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;

3.3.4 активно займатись самостійною роботою, використовуючи всі можливості для отримання необхідних знань;

3.3.5 використовувати в освітній та дослідницькій діяльності лише перевірені та достовірні джерела інформації та грамотно посилатися на них;

3.3.6 подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу, що не є запозиченою або переробленою з іншої, виконаної третіми особами;

3.3.7 інформувати викладачів та осіб, що навчаються, про недопустимість порушення норм і правил академічної доброчесності;

– є неприйнятним:

3.3.8 виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до осіб, що навчаються, представників викладацького складу та адміністрації;

3.3.9 запізнюватися на навчальні заняття та пропускати їх без поважних причин;

3.3.10 під час освітнього процесу використовувати джерела інформації (усні (підказки), письмові (роботи інших осіб), друковані (книги, методичні посібники), електронні (телефони, планшети), не дозволені викладачем;

3.3.11 надавати для оцінювання письмову роботу, підготовлену за участю інших осіб;

3.3.12 фальсифікувати або фабрикувати інформацію, наукові результати з їх наступним використанням у практичній роботі, індивідуальному завданні, кваліфікаційній роботі, дисертаційному дослідженні;

3.3.13 брати участь у будь-якій іншій діяльності, пов'язаній з порушенням правил і норм академічної доброчесності.

3.4. Факти порушення науковими, педагогічними, науково-педагогічними працівниками та особами, що навчаються, норм Кодексу академічної доброчесності ХДАК виносяться на розгляд спеціально утвореної для розгляду даного питання комісії, що складається з числа представників адміністрації, науково-педагогічних працівників та членів студентського самоврядування.

4. РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПОПЕРЕДЖЕННЯ ПЛАГІАТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

4.1. Попередження плагіату в освітньому процесі ХДАК здійснюється структурними підрозділами академії через проведення комплексу профілактичних заходів, які полягають в:

– інформуванні науково-педагогічних, наукових та інших працівників академії, осіб, що навчаються, про необхідність дотримання академічної етики та підвищення відповідальності за недотримання норм цитування;

– формуванні, виданні та розповсюдженні методичних матеріалів з уніфікованим визначенням вимог щодо належного оформлення посилань на використані у наукових і навчальних працях матеріали;

– запровадженні в рамках ознайомчих та/чи факультативних курсів з основ академічного письма та дослідницької роботи з вивченням вимог щодо написання письмових робіт та особливою увагою до принципів самостійності роботи над письмовими завданнями, коректного застосування інформації з інших джерел та недопущення плагіату, а також правил опису джерел та оформлення цитувань;

– щорічному проведенні для докторантів і аспірантів заходів з питань наукової етики та недопущення академічного плагіату;

– повідомленні членів академічної громади ХДАК про положення Кодексу та наслідки вчинення плагіату та порушень, що ним передбачені;

– розміщенні на веб-сторінці збірників наукових праць академії викладу етичних норм публікації та рецензування статей;

– забезпеченні доступу кожному учасникові освітнього процесу та співробітникам ХДАК до повної версії цього Кодексу на веб-сторінці ХДАК.

4.2. Під час планування навантаження та формулювання письмових завдань для здобувачів вищої освіти навчальному відділу, кафедрам та викладачам ХДАК рекомендується:

– замінити реферативні письмові роботи альтернативними творчими завданнями, що сприяють самостійному творчому підходу учасника освітнього процесу до їх виконання, зокрема: аналітичними записками, тезами, есе, рецензіями, оглядами літератури, підготовкою презентацій тощо;

– розраховувати обсяг письмових робіт із врахуванням навантаження на здобувачів освіти за іншими курсами.

5. ПОРЯДОК ПЕРЕВІРКИ ТА РОЗГЛЯДУ ФАКТУ ПЛАГІАТУ

5.1. Перевірці на академічний плагіат підлягають:

– навчальні та кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти (дипломні, магістерські);

– науково-методичні праці (підручники, посібники та навчальні посібники, методичні розробки, конспекти лекцій), дистанційні курси, монографії та інші роботи, які включено до плану видань або вимагають рекомендації до видання вченої ради академії;

– рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакції збірників наукових статей або оргкомітетів, наукові (анотовані) звіти;

– дисертаційні роботи та автореферати дисертацій на здобуття освітньо-кваліфікаційного рівня доктора філософії та доктора наук.

5.2. Перевірка на академічний плагіат здійснюється на етапі представлення матеріалів робіт для розгляду на засіданні кафедри, редакційної колегії, ради факультету, науково-методологічному семінарі, спеціалізованої вченої ради.

Роботи, що підлягають перевірці на плагіат, надаються авторами в електронному вигляді у представлених форматах: *.doc, *.docx, *.rtf.

5.3. Встановлюються такі показники оригінальності текстів:

– текст вважається оригінальним (висока унікальність), робота допускається до захисту або опублікування 85%–100%;

– оригінальність задовільна (середня унікальність), слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки 70%–84%;

– оригінальність незадовільна (низька унікальність), слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела, робота потребує доопрацювання та повторної перевірки 50%–69%;

– оригінальність незадовільна (низька унікальність), слід пересвідчитись у наявності посилань на першоджерела, робота відхиляється без права подальшого розгляду менше 50%.

5.4. Висновок про невиявлення академічного плагіату у творі вноситься до рішення, ухваленого засіданням кафедри, науково-методологічним семінаром.

5.5. Заходи, спрямовані на виявлення плагіату при підготовці та оприлюдненні збірників наукових праць академії.

5.5.1. Перед поданням на розгляд вченої ради ХДАК збірника наукових статей академії редакційна колегія перевіряє прийняті до опублікування статті на відсутність академічного плагіату, про що складається довідка, яку підписує головний редактор видання.

5.5.2. За об'єктивність висновку про невиявлення академічного плагіату відповідальність несе головний редактор видання.

5.6. Заходи, спрямовані на виявлення плагіату при рекомендації до захисту дисертацій на здобуття наукових ступенів.

5.6.1 При розгляді дисертації, виконаної в академії, на науково-методологічному чи міжкафедральному семінарі (засіданні кафедри) проводиться перевірка дисертації та автореферату дисертацій на відсутність академічного плагіату.

5.6.2. Висновок про невиявлення академічного плагіату в дисертації, виконаної в академії, та її авторефератові, вноситься до рішення, ухваленого науково-методологічним семінаром (засіданням кафедри).

5.6.3. За об'єктивність висновку про невиявлення академічного плагіату в дисертації, виконаної в академії, відповідальність несе завідувач кафедри (головуючий науково-методологічного семінару).

5.6.4. Перед прийняттям дисертації, поданої для захисту до спеціалізованої вченої ради академії, вчений секретар спеціалізованої вченої ради та експертна комісія, призначена спеціалізованою вченою радою для попереднього розгляду дисертації, перевіряють дисертацію на відсутність академічного плагіату.

5.6.5. У висновку експертної комісії, призначеної спеціалізованою вченою радою, зазначається невиявлення академічного плагіату в дисертації та авторефераті.

5.6.6. На офіційному веб-сайті академії оприлюднюються в електронному вигляді:

- автореферат дисертації – за місяць до захисту дисертації;
- дисертація та відгуки офіційних опонентів – не пізніше ніж за 10 календарних днів до дати захисту дисертації.

5.6.7. Відповідальність за дотримання вимог, передбачених пунктом 5.6.6 цього Кодексу, несуть голови спеціалізованих вчених рад.

6. ВИЯВЛЕННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ

6.1. Особа, яка виявила академічний плагіат у науковій чи навчальній праці або дисертації працівника, здобувача вищої освіти академії чи в дисертації, поданій до захисту в спеціалізованій ученій раді академії, має право звернутися до Комісії з питань академічної доброчесності ХДАК з письмовою заявою.

6.2. Заява щодо виявлення академічного плагіату розглядається на засіданні Комісії, яка приймає відповідний висновок.

6.3. У разі виявлення академічного плагіату в індивідуальних навчальних та кваліфікаційних роботах здобувачів вищої освіти, викладач або керівник кваліфікаційної роботи, оцінюючи письмову роботу студента і зафіксувавши наявність плагіату, зобов'язані таку роботу не зараховувати, направити її на доопрацювання. Кваліфікаційні роботи, в яких виявлено ознаки плагіату, не допускаються до захисту.

6.4. У разі виявлення академічного плагіату дисертація знімається із захисту незалежно від стадії розгляду без права повторного захисту.

6.5. Відповідальність науково-педагогічних, наукових та інших працівників академії за академічний плагіат визначається їхніми посадовими інструкціями та Правилами внутрішнього трудового розпорядку академії.

7. КОМІСІЯ З ПИТАНЬ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ХДАК

7.1. З метою моніторингу дотримання членами академічної громади моральних та правових норм цього Кодексу в ХДАК створюється Комісія з питань академічної доброчесності (далі – Комісія). Комісія є дорадчим органом академії, на яку покладено такі завдання:

– виявляти порушення академічної доброчесності з боку учасників освітнього процесу;

– розглядати заяви про застосування неетичних практик в освітній і науковій діяльності;

– одержувати і розглядати заяви щодо порушення Кодексу та надавати пропозиції адміністрації ХДАК щодо накладання відповідних санкцій.

7.2. Комісія у своїй роботі керується Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», іншими чинними нормативно-правовими актами, Статутом Академії, «Положенням про систему забезпечення якості освітньої діяльності в Харківській державній академії культури», цим Кодексом та Положенням про Комісію з питань академічної доброчесності, яке затверджується вченою радою ХДАК.

7.3. Склад Комісії затверджується вченою радою ХДАК.

7.4. Член академічної громади, який став свідком або має серйозну причину вважати, що стався факт порушення цього Кодексу, повинен повідомити про це Комісії з питань академічної доброчесності. Неприйнятно подавати (підтримувати подання) безпідставних скарг або скарг без підпису. Особа, що подала заяву, повинна викласти в ній аргументи, які свідчать про порушення академічної доброчесності, та надати відповідні докази.

7.5. Будь-який член академічної громади має право звернутися до Комісії з метою внесення пропозицій та доповнень до цього Кодексу.

8. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

8.1. Члени академічної громади зобов'язані знати Кодекс академічної доброчесності Харківської державної академії культури. Незнання або нерозуміння норм цього Кодексу саме по собі не є виправданням неетичної поведінки.

8.2. Порушення норм цього Кодексу може передбачати накладання санкцій, аж до відрахування або звільнення з академії, за поданням Комісії з питань академічної доброчесності ХДАК.

8.3. Кодекс академічної доброчесності ХДАК затверджується вченою радою академії.

8.4. Зміни та доповнення до Кодексу вносяться за поданням вченої ради ХДАК, студентської ради ХДАК, первинної профспілкової організації ХДАК, Наукового товариства аспірантів, докторантів і молодих вчених ХДАК та Комісії з питань академічної доброчесності. Зміни та доповнення до Кодексу вносяться винятково за рішенням вченої ради академії.